

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально–науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

07-03-366М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та курсової роботи з
навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів
вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-
професійною програмою «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІ економіки та
менеджменту

Протокол № 1 від 3 вересня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та курсової роботи з навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Мельник Л. В, Мельник Л. М. – Рівне : НУВГП, 2025. – 41 с.

Укладачі: Мельник Л. В., д.е.н., професор кафедри фінансів та економічної безпеки; Мельник Л. М., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Відповідальний за випуск: Мельник Л. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Керівник групи забезпечення спеціальності:

Кондрацька Н. М., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки.

Шифри попередніх версій МВ: 06-03-239, 06-03-240

© Л. В. Мельник, Л. М. Мельник, 2025
© НУВГП, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Дисципліна «Фінансовий аналіз» викладається для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування аналітичного мислення фахівця з фінансів, оволодіння прийомами оцінки фінансового стану підприємства.

Основними завданнями дисципліни є ознайомлення студентів з теоретичними основами фінансового аналізу та його роллю в системі управління підприємством: формування знань про інформаційне забезпечення фінансового аналізу; опанування методів комплексної оцінки фінансового стану підприємства та діагностики ризиків його діяльності; формування навичок інтерпретації результатів фінансового аналізу для прийняття управлінських, інвестиційних та кредитних рішень.

Дисципліна «Фінансовий аналіз» забезпечує отримання таких *загальних та спеціальних компетентностей* як:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК 12. Здатність ідентифікувати проблемні аспекти та обґрунтовувати пріоритетні напрями покращення функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансової системи в цілому.

СК 13. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Вивчення даного курсу дозволить студентам отримати наступні **програмні результати:**

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР24. Вміти визначати та обґрунтовувати шляхи вдосконалення механізму функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансових ринків та покращення фінансового стану суб'єктів господарювання.

ПР 25. Застосовувати сучасні методи управління для забезпечення ефективного функціонування економічних систем з дотриманням принципу неприпустимості корупції та недоброчесності.

ПР26. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і управляти ними.

1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни

Базова література:

1. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с.

2. Фінансовий аналіз : навч. посіб./ Р. Б. Сокольська, В. Д. Зелікман, Т. В. Акімова та ін. Харків : Видавництво Іванченка І. С. 2024. 151 с.

3. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

Допоміжна література:

4. Боковець В. В. Мороз О. О. Управління інвестиціями: навч. посіб. Вінниця : ВФЕУ, 2023. 186 с.

5. Ковальчук К. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : навч. посібн. Київ : Центр учб. літератури, 2017. 328 с.

6. Марусяк Н. Л. Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

7. Larisa Melnyk.(2024) Financial Dominant of Activation of Investment Opportunities of Agro-food Production Entities of Ukraine (Фінансова домінанта активізації інвестиційних можливостей суб'єктів агропродовольчої промисловості України) / N. V Kukina, Y. P. Makarenko, Y. M. Zavoloka, M. V. Sidnenko. *Int J Agri Biosci*, 2024, 13(1): 1-17.

8. Мельник Л. М., Дума В. Л., Годжал І. А. Оптимізація та ефективне управління структурою капіталу акціонерного товариства. *Вісник НУБГП. Економічні науки*. 2023 № 4. С.160–171.

9. Мельник Л. М. Управління фінансовими потоками господарської діяльності: інструменти та стабілізатори фінансової безпеки розвитку суб'єктів сільського господарства / Н. В. Трусова, О. С. Пристемські. *Modern Economics*. 2022. №34. С. 116–121.

10. Мельник Л. М. Ефективність використання ресурсного потенціалу малих форм аграрного виробництва у забезпеченні їх сталого розвитку / Трусова Н. В., Гривківська О. В., Мельник Л. В. *Економіка і управління*. 2021. №3(91). С.51–57.

11. Мельник Л. М. Корпоративна соціальна відповідальність у формуванні результатів господарської діяльності аграрних підприємств у контексті їх сталого розвитку / Трусова Н. В., Гривківська О. В., Мельник Л. В. *Економіка і управління*. 2021. №3(91). С. 72–76.

12. Мельник Л. М., Автонас О. Механізм реалізації політики антикризового фінансового управління на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2018. № 16. С.411–416.

13. Мельник Л. М. Фінансова рівновага, як складова системи фінансово - економічної безпеки підприємств. *Вісник НУБГП*. 2017. № 2. С. 22–30.

14. Мельник Л. М. Вплив стану оборотних активів на рівень фінансово - економічної безпеки підприємства. Зб. наукових праць «Проблеми раціонального використання соціально-економічного і природно – ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції». 2015, №1. С.78–83.

15. Сіменко І. Аналіз господарської діяльності : навч. посібн. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 384 с.

16. Управління фінансовими активами : навч. посіб. / Гаватюк Л. С., Юрій Е. О., Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я. Чернівці, 2021. 170 с.

17. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник / В. Г. Боронос, І. Й. Плікус. Суми: Сумський державний університет, 2022. 459 с.

18.Фінансовий аналіз: навч.посібн. / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

19.Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Р. Б. Сокольська, В. Д. Зелікман, Т. В. Акімова та ін. Х. : Видавництво Іванченка І. С., 2024. 151 с.

1.3. Структура дисципліни

№	Назви тем змістових модулів	Всього, год ДФН	в т.ч.			Всього, год ЗФН	в т.ч.		
			лекції	практ	сам. роб		лекції	практ.	сам. роб.
	Модуль1.								
	Змістовий модуль 1.Теоретичні та методичні засади фінансового аналізу								
1	Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми	13	2	4	7	12	1	1	10
2	Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	11	2	2	7	11	1	-	10
3	Аналіз майна підприємства	11	2	2	7	11	-	1	10
4	Аналіз джерел формування капіталу підприємства	11	2	2	7	11	-	1	10
5	Аналіз грошових потоків	11	2	2	7	11	-	1	10
	Разом – зм. модуль 1	57	10	12	35	56	2	4	50
	Змістовий модуль 2. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства								
6	Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	11	2	2	7	12	1	1	10

7	Аналіз фінансової стабільності підприємства	11	2	2	7	12	1	1	10
8	Аналіз ділової активності підприємства	11	2	2	7	11	1	-	10
9	Аналіз прибутковості й рентабельності підприємства	13	2	4	7	13	1	1	11
10	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	11	2	2	7	11	1	-	10
11	Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства	14	2	4	8	13	1	1	11
	Разом – зм. модуль 2	71	12	16	43	72	6	4	62
Модуль 2									
	ІНДЗ-Курсова робота	22	-	-	22	22	-	-	22
	Всього	150	22	28	100	150	8	8	134

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1. Сутність фінансового аналізу, його методи та прийоми

План

1. Сутність і зміст фінансового аналізу. Функції та завдання.
2. Види фінансового аналізу
3. Методи та прийоми фінансового аналізу.
4. Основні етапи проведення аналізу.
5. Система показників фінансового аналізу.

Основні поняття теми:

Фінансовий аналіз - процес дослідження фінансового стану й основних результатів діяльності підприємства з метою виявлення й кількісної оцінки резервів підвищення ефективності його функціонування.

Вертикальний (структурний) аналіз — проводиться з метою визначення структури фінансових показників, тобто виявлення

питомої ваги окремих статей звітності в загальному підсумковому показнику.

Горизонтальний (тимчасовий) аналіз — це порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом, що дозволяє виявити тенденції зміни статей балансу або груп і на підставі цього обчислити темпи зростання й приросту.

Факторний аналіз — заснований на визначенні роздільного впливу кожного фактора на показник, що аналізується.

Метод фінансового аналізу — спосіб системного комплексного взаємозалежного вивчення фінансової діяльності господарюючого суб'єкта.

Завдання для розрахунків:

1. Використовуючи балансовий прийом, проведіть аналіз надходження та вибуття запасів на підприємстві. Зробіть відповідні висновки та пропозиції.

Таблиця 1

Аналіз руху виробничих запасів (матеріальний баланс)

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
			За сумою, тис. грн	Темп росту, %
1. Залишки запасів на початок року	756,7	483,2	?	?
2. Надійшло запасів	2954,32	1816,91	?	?
3. Вибуло запасів	2798,07	1908,06	?	?
4. Залишки запасів на кінець року	?	?	?	?

2. Визначити вплив факторів на коефіцієнт фінансової незалежності, використовуючи прийом ланцюгових підстановок. Провести аналіз отриманих результатів та зробити висновки.

Таблиця 2

Вихідні дані для проведення факторного аналізу коефіцієнту фінансової незалежності

Показники	Одиниці вимірювання	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
				За сумою, тис. грн	Темп росту, %
Власний капітал	тис. грн.	2773	2704		
Вартість майна	тис. грн.	3910	3840		
Коефіцієнт фінансової незалежності		?	?		

3. Визначити вплив факторів на обсяг виготовленої продукції, використовуючи прийоми ланцюгових підстановок, відносних та абсолютних різниць. Провести аналіз отриманих результатів та зробити висновки.

Таблиця 3

Вихідні дані для проведення факторного аналізу обсягу виготовленої продукції

Показники	Одиниці вимірювання	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
				За сумою, тис. грн	Темп росту, %
Обсяг виготовленої продукції	тис. грн.	4007	4823	?	?
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	3610	4393	?	?
Фондовіддача		?	?	?	7

4. На основі даних таблиці провести перспективний (прогнозний) аналіз, розрахунки оформити таблицею. Проаналізувати отримані результати.

Таблиця 4

Вихідні дані для проведення перспективного аналізу

Показник	1рік	2рік	3рік	Середнє значення	Темп росту,		Середнє значення за темпом росту,	Прогноз
					2/1	3/2		
Необоротні активи	8679	10401	11720					
Майно підприємства	949755	931529	909678					
Чистий прибуток	6802	12210	8654					

2.2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

План

1. Основні джерела інформації для фінансового аналізу, їх класифікація
2. Структура балансу підприємства.
3. Структура звіту про фінансові результати.
4. Структура звіту про рух грошових коштів.
5. Структура звіту про власний капітал.
6. Використання статистичної звітності у фінансовому аналізі.

Основні поняття теми:

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Активи – це майно (ресурси підприємства), у яке інвестовані фінансові ресурси. В балансах статті активу розташовують зверху вниз, починаючи з найменш ліквідних.

Пасив балансу відображає джерела фінансування коштів підприємства, згруповані за їхньою приналежністю й призначенням. Статті пасиву балансу групуються за ознакою зменшення часу, необхідного для повернення боргів.

Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання власного капіталу за рахунок внесків власників).

Витрати — це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Завдання для розрахунків:

1. На основі даних балансу провести структурно-динамічний аналіз господарської діяльності підприємства за два роки. Запропонуйте заходи підвищення ефективності його діяльності.

2. За наведеними даними визначити фінансові результати підприємства за звітний та попередній періоди та проаналізувати їх динаміку. Зробити відповідні висновки

Таблиця 5

Вихідні дані для аналізу фінансових результатів, тис. грн.

Показник	За звітний період	За попередній період	Відхилення	
			За сумою, тис. грн.	Темп росту, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	24653	25751		
Собівартість реалізованої продукції	14 339	10 924		
Валовий:				
прибуток	?	?		
Збиток	?	?		
Інші операційні доходи	901	1 045		
Адміністративні витрати	1 477	2 012		
Витрати на збут	-	987		
Інші операційні витрати	2 195	3 010		
Фінансові результати від операційної діяльності:				
прибуток	?	?		
Збиток	?	?		
Доход від участі в капіталі	24	-		
Інші фінансові доходи	23	67		
Інші доходи	-	16		
Фінансові витрати	487	-		
Витрати від участі в капіталі	66	34		
Інші витрати	21	54		
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
прибуток	?	?		
збиток	?	?		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	?	?		
Чистий:				

прибуток	?	?		
Збиток	?	?		

3. На основі Звіту про рух грошових коштів проаналізувати вхідні та вихідні грошові потоки в динаміці за два роки. Зробити висновки щодо оптимізації грошового потоку

4. Використовуючи дані звіту про власний капітал, провести структурно-динамічний аналіз власного капіталу, проаналізувати стан та рух власного капіталу підприємства. Розрахунки оформити таблицею.

2.3. Аналіз майна підприємства

План

1. Аналіз динаміки та структури майна
2. Аналіз складу та структури необоротних активів
3. Аналіз оборотного капіталу
4. Аналіз виробничих запасів
5. Аналіз дебіторської заборгованості
6. Аналіз ефективності використання оборотного капіталу

Основні поняття теми:

Майно підприємства – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, необмежені у використанні, а також інші активи, призначенні для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи 12 місяців з дати балансу.

Необоротні активи - це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року.

Завдання для розрахунків:

1. Проаналізувати склад та стан основних засобів підприємства на основі даних таблиці. В складі основних засобів визначити частку активної та пасивної частини. Запропонувати заходи щодо оптимізації складу та покращення стану основних засобів.

Таблиця 6

Вихідні дані для структурно-динамічного аналізу основних засобів, тис. грн.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
			За сумою, тис. грн.	Темп росту, %
Всього основних засобів в тому числі:	12 129	9 349		
- машини та обладнання	486	247		
<i>Питома вага, %</i>				
- транспортні засоби	10 256	8 384		
<i>Питома вага, %</i>				
- інструменти, прилади	1007	601		
<i>Питома вага, %</i>				
- інвентар	380	117		
<i>Питома вага, %</i>				
Активна частина	?	?		
<i>Питома вага, %</i>				
Пасивна частина	?	?		
<i>Питома вага, %</i>				

2. Проаналізувати рух та використання основних засобів підприємства, використовуючи дані табл. 6, та інформацію, наведену в табл.7. Запропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання основних засобів.

Таблиця 7

Вихідні дані для аналізу руху основних засобів, тис. грн.

Показник	Минулий рік	Звітний рік
Надійшло основних засобів, всього	10 745	19 204
в т.ч. нових	7 329	11 354
Вибуло основних засобів	11 370	14 189

3. За даними балансу проаналізувати наявність, склад, структуру оборотних активів підприємства. З цією метою згрупувати оборотні активи за рівнем їх ліквідності, визначити відхилення в розрізі показників. Вказати, які причини могли привести до змін, а також внести пропозиції щодо покращення структури оборотних активів підприємства. Розв'язок оформити аналітичною таблицею.

4. За даними таблиці проаналізувати склад та структуру виробничих запасів підприємства. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

Таблиця 8

Вихідні дані для проведення структурно-динамічного аналізу виробничих запасів

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
			За сумою	Темп росту, %
1. Виробничі запаси, всього	290,7	266,3		
у тому числі:	129,5	139,8		
1.1. сировина, матеріали				
<i>Питома вага, %</i>				
1.2. запасні частини	8,36	2,7		
<i>Питома вага, %</i>				
1.3. інші матеріали	1,8	0,5		
<i>Питома вага, %</i>				
1.4. давальна сировина	151,04	123,3		
<i>Питома вага, %</i>				

5. За даними балансу провести аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості, запропонувати заходи щодо покращення її структури

6. Для оцінки ефективності використання оборотного капіталу провести його параметричний аналіз за даними балансу за два роки.

7. Провести порівняльний аналіз стану поточних розрахунків з дебіторами і кредиторами за даними звітності. Результати розрахунків оформити таблицею. Зробити висновки, запропонувати заходи щодо оптимізації структури заборгованості.

Таблиця 9

Стан поточних розрахункових відносин з дебіторами і кредиторами

Показники	Залишки по балансу, тис. грн.				Відхилення	
	1 рік	Питома вага	2 рік	Питома вага	тис. грн	темп росту, %
1. Дебіторська заборгованість:		100		100		
- за товари, роботи, послуги						

- з бюджетом						
-за виданими авансами						
Інша поточна дебіторська заборгованість						
2. Кредиторська заборгованість:		100		100		
-за товари, роботи, послуги						
За розрахунками:						
-з одержаних авансів						
- з бюджетом						
- зі страхування						
- з оплати праці						
Інша						

2.4. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

План

1. Аналіз наявності, складу й структури джерел формування капіталу.
2. Аналіз власного капіталу. Аналіз власного оборотного капіталу.
3. Аналіз залученого капіталу.
4. Аналіз довгострокових зобов'язань. Аналіз поточних зобов'язань.
5. Аналіз кредиторської заборгованості
6. Аналіз ефективності використання капіталу підприємства.

Основні поняття теми:

Капітал — це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.

Зобов'язання — це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої у майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Робочий капітал — це частина оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів та постійної величини залученого капіталу підприємства.

Завдання для розрахунків:

1. За даними балансу проаналізувати склад і структуру джерел формування майна підприємства, а також розрахувати відхилення в розрізі показників. Результати розрахунків оцінити та вказати основні напрямки стосовно збільшення частки власного капіталу у

формуванні оборотних активів підприємства. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

2. На підставі балансу провести аналіз складу та структури власного капіталу підприємства. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки покращення структури власного капіталу, ефективності його використання. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

3. На підставі балансу провести аналіз складу та структури позикового капіталу підприємства. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки покращення структури капіталу, ефективності його використання. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

4. На основі балансу визначити суму власного оборотного капіталу підприємства (робочого капіталу). Порівняти наявну суму власного оборотного капіталу з нормативом, виявити відхилення та вказати можливі причини змін у розрізі показників. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

5. На основі даних балансу провести параметричний аналіз оборотності капіталу за два роки. Оцінити динаміку показників та зробити висновки щодо підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

2.5 Аналіз грошових потоків

План

1. Поняття грошового потоку. Класифікація грошових потоків.
2. Методи розрахунку грошових потоків.
3. Ліквідність грошового потоку.
4. Прогнозування грошових надходжень та витрат
5. Управління грошовими потоками.

Основні поняття теми:

Грошовий потік — сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності.

Грошові кошти — це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Вони можуть бути використані для здійснення поточної діяльності підприємства.

Еквіваленти грошових коштів — це короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості.

Завдання для розрахунків:

На основі даних 3-років фінансової звітності підприємства провести:

1. Структурно-динамічний аналіз грошових потоків в розрізі видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

2. Визначити коефіцієнти:

- ліквідності грошового потоку;
- ефективності грошового потоку;
- реінвестування чистого грошового потоку;
- достатності грошового потоку.

3. Провести аналіз впливу факторів на величину грошового потоку.

2.6. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

План

1. Поняття ліквідності і платоспроможності
2. Аналіз ліквідності балансу підприємства
3. Аналіз показників ліквідності підприємства
4. Показники платоспроможності підприємства

Основні поняття теми:

Платоспроможність підприємства — це здатність покриття усіх зобов'язань (коротко- і довгострокових) всіма активами.

Ліквідність — це здатність підприємства покривати свої зобов'язання активами, строк перетворення яких в грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань.

Ліквідність балансу — можливість підприємства перетворити свої активи у гроші і погасити зобов'язання

Ліквідність підприємства — використання платіжних коштів для покриття зобов'язань за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел

Ліквідність активів — це час, необхідний для перетворення активів у грошові кошти

Поточна ліквідність – відповідність між розміром дебіторської заборгованості та грошових активів підприємства і кредиторської заборгованості товарного і нетоварного характеру.

Недостатня ліквідність – неможливість підприємства повно розрахуватися з боргами, що може призвести до його неплатоспроможності і банкрутства.

Завдання для розрахунків:

1. На основі даних фінансової звітності згрупувати активи балансу за рівнем ліквідності, а пасиви за терміновістю погашення зобов'язань. Розрахувати коефіцієнт платоспроможності, зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення рівня ліквідності балансу.
2. Розрахувати основні показники ліквідності використовуючи баланс підприємства. Оцінити та проаналізувати отримані значення, порівняти їх з оптимальними, вказати основні заходи щодо підвищення ліквідності підприємства.

2.7. Аналіз фінансової стабільності підприємства

План

1. Поняття фінансової стабільності. Типи фінансової стійкості
2. Ступінь забезпеченості запасів і витрат власними та позиковими коштами.
3. Показники оцінки фінансової стабільності.

Основні поняття теми:

Фінансова стійкість (стабільність) – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також покрити затрати на своє розширення і оновлення.

Абсолютна стійкість – тип фінансової ситуації, який зустрічається рідко та вказує, що для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу; платоспроможність підприємства гарантовано;

Нормальна стійкість – для забезпечення запасів залучають власний (постійний) капітал та довгострокові кредити і позики; платоспроможність гарантовано;

Передкризовий (критичний) фінансовий стан – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та

довгострокових кредитів і позик залучають короткострокові кредити та позики. Платоспроможність порушено, але є можливість її відновити за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів;

Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів не вистачає зазначених джерел їх фінансування; підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок коштів, які сформувалися через уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

Завдання для розрахунків:

1. За даними звітності провести розрахунок узагальнюючих показників фінансової стійкості, оформивши результати таблицею. Проаналізувати отримані дані, запропонувати заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.
2. За даними фінансової звітності розрахувати коефіцієнт економічної незалежності (автономії), коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт заборгованості за 2 роки. Порівняти отримані значення із оптимальними, запропонувати заходи щодо покращення фінансового стану підприємства.
3. За даними фінансової звітності розрахувати коефіцієнт маневреності, коефіцієнт інвестування, коефіцієнти фінансової стійкості (I) та фінансової стійкості (II), коефіцієнт фінансового левериджу. Порівняти отримані значення із оптимальними, запропонувати заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

2.8. Аналіз ділової активності підприємства

План

1. Поняття ділової активності підприємства.
2. Показники ділової активності підприємства.
3. Аналіз стійкості економічного зростання підприємства.

Основні поняття теми:

Ділова активність – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства. Ділова активність

підприємства та проявляється у динамічному розвитку підприємства, досягненні ним поставленої мети.

Оборотність активів – показник, що характеризує кількість оборотів, здійснених активами за певний період, і відображає ефективність їх використання.

Коефіцієнт оборотності – відношення обсягу реалізації (або собівартості продукції) до середньої величини відповідного ресурсу (активів, запасів, дебіторської чи кредиторської заборгованості).

Тривалість обороту – кількість днів, необхідна для завершення одного повного циклу обігу ресурсів підприємства (від придбання до отримання грошових коштів).

Завдання для розрахунків:

1. Використовуючи фінансову звітність, розрахувати коефіцієнти оборотності капіталу та оборотності власного капіталу. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення ділової активності підприємства.

2. Користуючись даними фінансової звітності, розрахувати коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності готової продукції. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення ділової активності підприємства.

3. Використовуючи фінансову звітність підприємства, розрахувати коефіцієнти оборотності дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення ділової активності підприємства.

2.9. Аналіз прибутковості і рентабельності підприємства

План

1. Сутність витрат та їх класифікація.
2. Аналіз витрат на виробництво.
3. Аналіз витрат за статтями калькуляцій.
4. Аналіз ефективності витрат.
5. Поняття прибутку підприємства.
6. Види прибутку підприємства.

7. Аналіз формування прибутку підприємства.
8. Аналіз розподілу прибутку.
9. Аналіз показників рентабельності.

Основні поняття теми:

Мета аналізу фінансових результатів - визначити повноту та якість їх отримання, з'ясувати спрямованість, ступінь і частку впливу окремих факторів на зміну прибутку і рентабельності, виявити та оцінити можливі резерви їх зростання.

Прибуток (збиток) основної операційної діяльності промислового підприємства визначається як різниця виручки від реалізації продукції у діючих договірних цінах (без ПДВ і акцизного збору) та повної собівартості реалізованої продукції.

Лeverидж – це важіль впливу на зміну структури активів і пасивів з метою отримання приросту прибутку. Розрізняють три види лeverиджу: виробничий, фінансовий і виробничо-фінансовий.

Фінансовий лeverидж – це потенційна можливість впливу на формування прибутку за рахунок використання у покриття пасивів довготермінових позик і кредитів

Завдання для розрахунків:

1. Користуючись даними звітності, провести структурно-динамічний аналіз фінансових результатів підприємства. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення доходів та оптимізації витрат підприємства. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.
2. На основі даних фінансової звітності провести аналіз прибутку підприємства. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення рівня прибутку. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.
3. Провести аналіз виробничого, фінансового та виробничо-фінансового лeverиджу, використовуючи дані звітності. Здійснити оцінку отриманих значень, зробити висновки та вказати основні напрямки оптимізації їх значень
4. Провести аналіз рентабельності підприємства, розрахувати коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт власного капіталу, коефіцієнт рентабельності діяльності та коефіцієнт рентабельності

продукції. За результатами розрахунків зробити висновки, вказати основні напрямки підвищення рівня рентабельності підприємства. Розв'язок задачі оформити аналітичною таблицею.

Тема 2.10. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства

План

1. Економічна сутність інвестицій підприємства.
2. Класифікація інвестицій.
3. Джерела фінансування інвестицій.
4. Оцінка ефективності реальних інвестицій.
5. Оцінка ефективності фінансових інвестицій.

Основні поняття теми:

Інвестиційна діяльність підприємства – процес залучення та використання інвестиційних ресурсів з метою оновлення, розширення виробництва, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення економічного зростання.

Інвестиційні ресурси – сукупність власних, позикових і залучених фінансових коштів, а також матеріальних і нематеріальних активів, що спрямовуються на реалізацію інвестиційних проєктів.

Ефективність інвестицій – співвідношення очікуваних результатів (прибутку, економічного ефекту) і витрат на здійснення інвестицій, що оцінюється за допомогою спеціальних показників (NPV, IRR, PI, термін окупності тощо).

Інвестиційний ризик – ймовірність недоотримання запланованих доходів або виникнення збитків у результаті реалізації інвестиційних проєктів через вплив внутрішніх і зовнішніх факторів.

Завдання для розрахунків:

1. За даними фінансової звітності провести аналіз інвестиційної привабливості підприємства. З цією метою розрахувати показники фінансової стійкості підприємства. За результатами розрахунків зробити висновки.
2. За даними фінансової звітності оцінити інвестиційну привабливість підприємства з точки зору ефективності використання оборотних активів. За результатами розрахунків зробити висновки.

3. За даними фінансової звітності оцінити рівень інвестиційних ризиків підприємства на короткостроковий період. З цією метою розрахувати показники ліквідності активів. За результатами розрахунків зробити висновки.

Тема 2.11. Аналіз і прогнозування можливого банкрутства підприємства

План

1. Поняття та причини виникнення банкрутства.
2. Методи діагностики кризових явищ на підприємстві.
3. Методика прогнозування ймовірності банкрутства.
4. Методичні прийоми діагностики банкрутства підприємства.

Основні поняття теми:

Банкрутство – визнана у встановленому законом порядку фінансова неспроможність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами.

Інсолвенція – стан неплатоспроможності підприємства, коли його активів недостатньо для покриття зобов'язань.

Модель Альтмана (Z-score) – багатофакторна дискримінантна модель для прогнозування ймовірності банкрутства підприємства на основі фінансових коефіцієнтів.

Фінансова криза підприємства – критичний стан діяльності суб'єкта господарювання, що характеризується зниженням ліквідності, збитковістю та загрозою банкрутства.

Санация – система заходів фінансово-економічного, організаційного та правового характеру, спрямованих на відновлення платоспроможності та запобігання банкрутству підприємства.

Завдання для розрахунків:

1. Використовуючи фінансову звітність підприємства спрогнозувати можливість банкрутства підприємства за трьома моделями:

1. Модель Альтмана
2. Модель Спрінгейта
3. Модель Ліса

Розрахунки проводити в табличній формі. За результатами розрахунків зробити висновки.

3.ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

3.1. Загальні рекомендації до виконання ІНДЗ

Індивідуальне навчально – дослідне завдання передбачено навчальним планом у вигляді курсової роботи. Курсова робота виконується кожним студентом за індивідуально отриманим завданням. Зміст курсової роботи передбачає застосування отриманих теоретичних знань та набуття практичних вмінь проведення аналізу фінансового стану підприємства. Обсяг курсової роботи становить до 50 сторінок.

Курсова робота виконується в комп'ютерному варіанті. Поля: верхнє та нижнє – 2 см , ліве -2,5 см, праве – 1 см.

Шриффт 14 Times New Roman. Інтервал – полуторний.

Заголовки структурних частин курсової роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ друкують великими жирними літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими жирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 3 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки.

Нумерація сторінок в правому верхньому кутку. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку, наприклад: «1.2.» (другий підрозділ першого розділу). У тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Ілюстрації і таблиці подаються в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва розміщуються послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Заголовки таблиці починаються з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапок не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф зазначають в однині.

Формули в курсовій роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань із вказанням сторінок, наприклад, [1, с.23].

В кінці курсової роботи необхідно вказати перелік використаної літератури, який формується в алфавітному порядку.

Кожне джерело у списку використаної літератури повинно бути сформоване наступним чином:

1. Прізвище та ініціали автора.
2. Повна назва роботи, місто, видавництво, рік видання, кількість сторінок.

Для статей, що опубліковані в періодичній літературі, необхідно вказати прізвище та ініціали автора, назву статті, назву видання, рік видання, номер журналу та сторінки.

Додатки оформлюють на наступних сторінках курсової роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен містити заголовок та номер. Додатки слід позначати послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т.д.

Якщо додаток продовжується на наступній сторінці, то вказують: продовження додатка А.

3.2. Оцінювання курсової роботи

Контроль виконання курсової роботи включає поточний контроль за виконанням розрахунків та захист перед комісією. Оцінка виконання та захист курсової роботи проводиться за 50 – бальною шкалою.

Теоретична частина	Розрахункова частина	Захист роботи	Сума
10	30	10	50

3.3. Тематика курсових робіт

Тематика КР	Варіант	
1. Аналіз фінансових ресурсів	1	16
2. Фінансова діяльність з управління активами підприємства	2	17
3. Аналіз формування витрат підприємства	3	18
4. Аналіз фінансової стійкості підприємства	4	19
5. Аналіз ліквідності підприємства	5	20
6. Аналіз ділової активності підприємства	6	21
7. Аналіз формування прибутку підприємства	7	22
8. Аналіз доходів підприємства	8	23
9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	9	24
10. Аналіз власного капіталу	10	25
11. Аналіз залученого капіталу	11	26
12. Методика аналізу фінансового стану підприємства	12	27
13. Аналіз оборотних активів	13	28
14. Аналіз основного капіталу підприємства	14	29
15. Аналіз показників фінансового стану	15	30

***Рекомендований план курсової роботи на тему «Аналіз
формування витрат підприємства»***

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади формування витрат на підприємстві

- 1.1. Економічна політика підприємства у сфері формування витрат
- 1.2. Групування витрат за економічними елементами
- 1.3. Особливості калькулювання витрат на автотранспортних (будівельних, промислових) підприємствах

Розділ 2. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі

- 2.1. Економіко – організаційна характеристика підприємства
- 2.2. Структурно – динамічний аналіз балансу підприємства
- 2.3. Параметричний аналіз балансу підприємства

Розділ 3. Шляхи зниження витрат підприємства на прикладі

- 3.1. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства
- 3.2. Внутрішні і зовнішні резерви зниження витрат підприємства

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

***Рекомендований план курсової роботи на тему «Аналіз
доходів підприємства»***

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади управління доходами підприємств

- 1.1. Сутність поняття «доходи підприємства»
- 1.2. Класифікація доходів підприємства
- 1.3. Принципи управління доходами підприємств

Розділ 2. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі

- 2.1. Економіко – організаційна характеристика підприємства
- 2.2. Структурно – динамічний аналіз балансу підприємства
- 2.3. Параметричний аналіз балансу підприємства

Розділ 3. Шляхи підвищення доходів підприємства на прикладі

- 3.1. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства
- 3.2. Заходи щодо підвищення доходів підприємства

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

Рекомендований план курсової роботи на тему «Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні аспекти формування фінансових результатів підприємства

1.1. Економічна сутність фінансової діяльності підприємства та принципи її організації

1.2. Порядок формування фінансових результатів підприємства

1.3. Показники прибутковості підприємства

Розділ 2. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі

2.1. Економіко – організаційна характеристика підприємства

2.2. Структурно – динамічний аналіз балансу підприємства

2.3. Параметричний аналіз балансу підприємства

Розділ 3. Шляхи підвищення фінансових результатів підприємства на прикладі

3.1. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства

3.2. Заходи щодо підвищення фінансових результатів підприємства

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

3.4. Структура та зміст курсової роботи

Курсова робота виконується на прикладі конкретного підприємства і повинна включати наступні частини:

Вступ – 2-3 стор. У вступі слід коротко відобразити:

- обґрунтування актуальності теми;
- загальну мету і поставлені у роботі завдання;
- інформаційно-аналітичну базу;
- відомості про структуру і обсяг курсової роботи

Основна частина курсової роботи складається з розділів і підрозділів. Кожний розділ починають з нової сторінки.

В першому розділі (до 10 стор.) розглядають теоретичні питання щодо сутності фінансового стану підприємства та показників, що його визначають, відповідно до тематики курсової роботи.

В другому розділі (до 30 стор.) проводять аналіз фінансового стану обраного підприємства за 3 роки.

В третьому розділі (до 10 стор.) на основі проведеного аналізу

визначають шляхи покращення фінансового стану підприємства, проводять діагностику можливого банкрутства.

Висновки (2-3 стор.) містять найважливіші результати, одержані в курсовій роботі та рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел повинен містити не менше 30 джерел.

В **додатках** має бути представлена фінансова звітність підприємства за три роки, на основі якої проводився аналіз.

3.5. Методика аналізу фінансового стану підприємства

В **другому розділі** (25-30 стор.) дають економіко - організаційну характеристику досліджуваного підприємства, проводять аналіз фінансового стану підприємства за 3 роки.

Економіко – організаційна характеристика підприємства містить інформацію про види діяльності підприємства, його організаційну структуру, обсяги реалізації робіт за видами економічної діяльності, основні техніко – економічні показники діяльності. Таблиця аналізу техніко – економічних показників має вигляд:

Таблиця 3.1

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства

Показники	Од. вим	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1.Виручка від реалізації продукції	тис. грн							
2.Собівартість реалізованої продукції	тис. грн							
3.Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн							
4.Сума зносу	тис. грн							
6.Фондовіддача основних фондів	грн/ грн							
7.Фондомісткість основних фондів	грн/ грн							
8.Чистий прибуток (збиток)	тис. грн							

9.Рентабельність продукції	%							
10.Чисельність працівників	чол							
11.Фонд оплати праці	тис. грн							

Аналіз майна підприємства

Майно підприємства – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Аналіз майна підприємства проводять у такій послідовності:

- аналіз динаміки та структури майна
- аналіз складу та структури необоротних активів
- аналіз складу та структури оборотних активів.

Таблиця 3.2

Аналіз майна підприємства

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відхилення відносне, %	
	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	2/1	3/2
Майно разом								
Необоротні активи								
Оборотні активи								
Необоротні активи, утримувані для продажу								

Таблиця 3.3.

Аналіз складу та структури необоротних активів

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відносне відхилення, %	
	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	2/1	3/2
Необоротні активи, всього								

Нематеріальні активи								
Незавершене будівництво								
Основні засоби								
Інші необоротні активи (згідно балансу аналізованого підприємства)								

Таблиця 3.4

Аналіз складу та структури оборотних активів

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відхилення відносно, %	
	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	2/1	3/2
Оборотні активи, всього								
Виробничі запаси								
Дебіторська заборгова ність за тов., роб., послуги								
Дебіторська заборгова ність за розрахунками								
Грошові кошти та їх еквіваленти								
Інші оборотні активи								

Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Капітал — це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.

Аналіз проводять у такій послідовності:

- аналіз наявності, складу й структури джерел формування капіталу
- аналіз власного капіталу

- аналіз залученого капіталу

Таблиця 3.5

Аналіз джерел формування капіталу

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відхилення відносно, %	
	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	тис. грн	ПВ, %	2/1	3/2
Капітал разом								
Власний капітал								
Залучений капітал								

Таблиця 3.6.

Аналіз складу та структури власного капіталу

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відносне відхилення, %	
	тис. грн	ПВ %	тис. грн	ПВ %	тис. грн	ПВ %	2/1	3/2
Зареєстрований (пайовий) капітал								
Додатковий капітал								
Резервний капітал								
Нерозподілений прибуток								
Власний капітал, всього								

Таблиця 3.7

Аналіз складу та структури залученого капіталу

Показники	1 рік		2 рік		3 рік		Відносне відхилення, %	
	тис. грн	ПВ %	тис. грн	ПВ %	тис. грн	ПВ %	2/1	3/2
Залучений капітал, всього								

Довгострокові зобов'язання								
Короткострокові кредити та позики								
Поточні зобов'язання за розрахунками								

Позитивними фінансовими якостями балансу є:

- збільшення валюти балансу;
- перевищення темпів росту оборотних активів над необоротними;
- відсутність різких змін у значеннях окремих статей балансу;
- відносна рівновага дебіторської заборгованості з кредиторською;
- відсутність «критичних» статей у балансі : «Непокриті збитки», «Вилучений капітал», «Неоплачений капітал»,
- відсутність іммобілізації коштів основної діяльності в капітальні вкладення;
- зростання робочого капіталу;
- переважання частки власного капіталу в авансованому над часткою залученого.

Аналіз платоспроможності і ліквідності підприємства

Платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття усіх зобов'язань всіма активами.

Ліквідність – здатність підприємства покривати свої зобов'язання активами, строк перетворення яких в грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Від рівня ліквідності залежить рівень платоспроможності підприємства.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні активів, які згруповані за ступенем їх ліквідності (у порядку зменшення) і пасивів, які згруповані за строками погашення зобов'язань.

Залежно від ступеня ліквідності активи поділяються на:

I Найбільш ліквідні активи (A₁):

Грошові кошти (1165)

Поточні фінансові інвестиції (1160)

II Середньоліквідні активи (A₂)

Дебіторська заборгованість та інші оборотні активи
(1125+1130+1135+1155+1170+1190)

III Низьколіквідні активи (A₃)

Запаси підприємства (1100+1110)

IV Важколіквідні активи (A₄)

Активи першого розряду, необоротні активи (1095)

Пасиви балансу залежно від терміновості сплати зобов'язань групують:

I. Поточні зобов'язання за розрахунками (П₁)

(1615+1620+1625+1630+1660+1665+1690+1700)

II. Короткострокові кредити банків і позики (П₂) (1600+1610)

III. Довгострокові зобов'язання (П₃) – сума за другим розділом пасиву (1595)

IV. Постійні пасиви (П₄) – власний капітал підприємства (1495)

Баланс вважають ліквідним, якщо $A_1 \geq P_1$, $A_2 \geq P_2$, $A_3 \geq P_3$, $A_4 \leq P_4$

Таблиця 3.8

Аналіз ліквідності балансу

Активи	1	2	3	Пасиви	1	2	3
Найбільш ліквідні активи (A ₁)				Поточні зобов'язання за розрахунками (П ₁)			
Середньоліквідні активи (A ₂)				Короткострокові кредити банків і позики (П ₂)			
Низьколіквідні активи (A ₃)				Довгострокові зобов'язання (П ₃)			
Важколіквідні активи (A ₄)				Постійні пасиви (П ₄)			
Баланс				Баланс			

Таблиця 3.9

Аналіз коефіцієнтів ліквідності

Показники	Роки			Відхилення			
	1	2	3	абсолютне, тис. грн.		відносне , %	
				2/1	3/2	2/1	3/2
Вихідні дані , тис. грн.							
1.Поточні зобов'язання							
2.Грошові кошти							
3.Дебіторська заборгованість							
4.Оборотні активи							
5.Необоротні активи							
6.Активи							

7.Кредиторська заборгованість							
Коефіцієнти							
1. Коеф.абсолютної ліквідності							
2. Коеф.термінової ліквідності							
3. Коеф. загальної ліквідності							
4. Коеф. співвідношення ДЗ і КЗ							
5. Коеф. мобільності активів							
6. Коеф.співвідношення активів							

Аналіз фінансової стійкості

Фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також покрити затрати на своє розширення і оновлення.

Таблиця 3.10

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості

Показники	Роки			Відхилення			
	1	2	3	абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
				2/1	3/2	2/1	3/2
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Власний капітал							
2.Майно							
3.Позиковий капітал							
4.Оборотні активи							
5.Основні засоби							
Коефіцієнти							
1. Коеф.автономії							
2.Коеф.концентрації позикового капіталу							
3.Коеф.фінансування							
4.Коеф. фінансової стабільності							
5. Коеф. маневреності							
6. Коеф. інвестування							

Аналіз ділової активності

В якості критеріїв ділової активності використовують такі показники, як обсяг реалізації продукції, прибуток, величину капіталу, авансованого в активи підприємства. При цьому

враховують, що прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяги реалізації продукції та вартість майна підприємства.

$$T_{np} \geq T_p \geq T_k \geq 100\% \quad (3.1)$$

Ділову активність підприємства характеризують показники оборотності його засобів.

Таблиця 3.11

Аналіз показників ділової активності

Показники	Роки			Відхилення			
	1	2	3	абсолютне, тис. грн.		відносне,%	
				2/1	3/2	2/1	3/2
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Виручка від реалізації							
2.Капітал							
3.Власний капітал							
4.Запаси							
5.Дебіторська заборгованість							
6.Кредиторська заборгованість							
Коефіцієнти							
1. Коеф. оборотності капіталу							
2. Коеф. оборотності власного капіталу							
3. Коеф. оборотності запасів							
4. Коеф.оборотності дебіторської заборгованості							
5. Коеф. оборотності кредиторської заборгованості							

Аналіз прибутковості підприємства

Прибуток (збиток) основної операційної діяльності підприємства визначається як різниця виручки від реалізації продукції у діючих

договірних цінах (без ПДВ і акцизного збору) та повної собівартості реалізованої продукції.

Залежно від мети аналізу показники рентабельності доцільно об'єднати у такі групи: показники рентабельності вкладеного капіталу; показники рентабельності продукції.

До першої групи входять показники, які виражають відносну прибутковість всього капіталу у покриття активів підприємства, прибутковість виробничих активів діючого підприємства, прибутковість інвестицій і т.п. Ці показники використовують у системі фінансового менеджменту насамперед у сфері управління капіталом.

До другої групи входять показники, які характеризують відносну прибутковість реалізації продукції чи окремих виробів. Вони необхідні при визначенні пріоритетів у формуванні виробничої програми підприємства.

Таблиця 3.12

Аналіз показників рентабельності

Показники	Роки			Відхилення			
	1	2	3	абсолютне, тис. грн.		відносне,%	
				2/1	3/2	2/1	3/2
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Виручка від реалізації							
2. Чистий прибуток							
3. Власний капітал							
4. Витрати							
5. Активи							
Рентабельність, %							
1. Рентабельність продукції							
2.Рентабельність власного капіталу							
3. Рентабельність витрат							
4. Рентабельність активів							

Факторний аналіз

При виконанні курсової роботи необхідно показати вміння проводити факторний аналіз. Факторний аналіз бажано проводити при визначенні основних показників ліквідності, фінансової стійкості чи ділової активності (2-3 показника).

Сутність цього аналізу полягає у тому, що послідовно розглядається вплив кожного фактора на результативний показник за незмінності інших факторів. Існує три найбільш поширених методи факторного аналізу. В курсовій роботі слід застосувати два методи (на вибір).

Ланцюгові підстановки (табл. 3.13). З метою визначення факторів будують таблицю, в якій зверху перелічують усі необхідні фактори, починаючи з кількісних і завершуючи якісним. Потім наводиться «добуток факторів», або результативний показник, і, нарешті, графа для розрахунку величини впливу факторів. В перший рядок таблиці (нульова підстановка) записують планові, чи базові, показники. Для розрахунку впливу першого фактора проводять зміну його величини з планової (базової) на фактичну, а інші дані залишають незмінними. Різниця між одержаним розрахунковим показником (D_x) і плановим (базовим) D_n становить величину першого фактора. Для розрахунку другого фактора його величину у другій підстановці також замінюють на фактичну величину (перший при цьому залишається також на фактичному рівні), а величину впливу фактора, що аналізується, визначають як різницю між першим, другим і розрахунковим показниками. Така процедура заміщення вихідних планових показників на фактичну величину здійснюється доти, доки в останньому рядку не будуть усі фактичні значення факторів, що визначаються, а їхня величина впливу не буде визначена як відповідна різниця розрахункових добутків факторів.

Отже, за умови дії чотирьох факторів здійснюються чотири підстановки (не враховуючи нульову), величина кожного фактора визначається як різниця між новим розрахунковим показником і попереднім.

Метод абсолютних різниць. Розрахунки, які проводяться в таблиці ланцюгових підстановок, можуть бути спрощені, якщо в кожній підстановці змінити абсолютне значення фактора, що розраховується відхиленням його фактичної величини від базової (планової).

Таблиця 3.13

Схема виявлення впливу факторів способом ланцюгових підстановок

Номер підстановки та назва фактора	Фактори, які впливають на показник				Добуток факторів	Величина впливу фактора
	1-й	2-й	3-й	4-й		
Нульова підстановка	П	П	П	П	Дп	-
Перша підстановка, перший фактор	Ф	П	П	П	Д1	Д1-Дп
Друга підстановка, другий фактор	Ф	Ф	П	П	Д2	Д2-Д1
Третя підстановка, третій фактор	Ф	Ф	Ф	П	Д3	Д3-Д2
Четверта підстановка, четвертий фактор	Ф	Ф	Ф	Ф	Дф	Дф-Д3

Примітки: 1. Умовні позначення: П — планові; Ф — фактичні. .

Метод відносних різниць. Цей спосіб ґрунтується на обчисленні різниць у відсотках. Величина впливу кожного фактора визначається множенням різниці в суміжних індексах (відсотках) на плановий обсяг узагальнюючого показника. Розрахунок бажано вести табличним способом.

Прогнозний аналіз

Важливе місце в процесі управління діяльністю підприємства займає прогнозний аналіз. Його особливістю є розгляд інших процесів з точки зору перспективи подальшого розвитку. Основна мета прогнозного аналізу полягає у виявленні в процесі господарської діяльності можливих змін, здатних покращити чи погіршити фінансовий стан підприємства.

Прогнозний аналіз бажано проводити в табличній формі

Таблиця 3.14

Приклад прогнозного аналізу валюти балансу

Показники	Роки			Середнє значення	Відхилення відносно, %			Прогноз на 4 рік
	1	2	3		2/1	3/2	Середнє значення	
1	2	3	4	$5 = \frac{2+3+4}{3}$	6	7	$8 = \frac{6+7}{2}$	$9 = \frac{5 \times 8}{100\%}$
Валюта балансу, тис. грн.	18,9	20,8	32,6	24,1	110,1	156,7	133,4	32,1

В третьому розділі (до 10 стор.) на основі проведеного аналізу, а також в залежності від питань, що розглядалися в 1 розділі, визначають шляхи покращення фінансового стану підприємства (збільшення прибутку, зниження витрат, підвищення доходів). В цьому ж розділі проводять прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

Існує багато підходів до оцінки загроз фінансово - економічній безпеці підприємства. У зарубіжній практиці поширення набули дві моделі — Альтмана та Спрінгейта, названі на честь їх авторів.

Модель Альтмана (розроблена в 1968 році і відома також під назвою «розрахунок Z-показника» — інтегрального показника рівня загрози банкрутства):

$$Z = 1,2 A + 1,4 B + 3,3 C + 0,6 D + 1,0 E, \quad (3.2)$$

де A — робочий капітал / загальна вартість активів;

B — чистий прибуток / загальна вартість активів;

C — чистий дохід / загальна вартість активів;

D — ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) / сума заборгованості;

E — обсяг продажу / загальна вартість активів.

Значення показника « Z » так пов'язане з імовірністю банкрутства:

$Z \leq 1,8$ — дуже висока;

$1,81 \leq Z \leq 2,70$ — висока;

$2,71 \leq Z \leq 2,99$ — можлива;

$Z \geq 3,00$ — дуже низька.

Модель Спрінгейта

$$Z = 1,03 A + 3,07 B + 0,66 C + 0,4 D, \quad (3.3)$$

де A — робочий капітал / загальна вартість активів;

B — прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів;

C — прибуток до сплати податків / короткострокова заборгованість;

D — обсяг продажу / загальна вартість активів.

Вважається, що точність прогнозування банкрутства за цією моделлю становить 92%, проте з часом цей показник зменшується. Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.